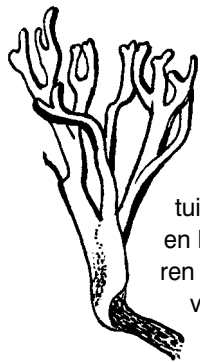


# Een hoop leven in dood materiaal

## Gevarieerde tuin

Een natuurlijke tuin met een gevarieerde beplanting is een weldaad voor mens en dier. Door het aanbrengen van reliëf, waaronder muurtjes, ontstaat er variatie in de natuurlijke omstandigheden.



Hierdoor ontstaan meer woon- en schuilplaatsen voor planten en dieren. Er zijn vele manieren om een gevarieerde tuin te maken met steen en hout. Ga experimenteren en genieten van alle verwachte en onverwachte effecten.

## Leefomstandigheden

De ligging van een muur en de grondsoort bepalen de leefomstandigheden voor planten en dieren. Bodemvochtigheid, invloed van zon en wind (temperatuur en luchtvochtigheid) bepalen welke planten en dieren zich thuis voelen.

- Een muur met veel kieren en gaten biedt prima schuilplaatsen aan padden, salamanders en allerlei insecten.
- Op een zonnige, droge en kale muur kan de muurvaren zich vestigen.
- Op een iets minder droge muur groeien muurleeuwenbek, muurpeper, wit vetkruid, tripmadam en muurbloem.

- Op beschaduwde plaatsen voelen paddenstoelen, mossen en varens zich thuis. Water geven kan soms nodig zijn.
- Cultuurplanten als huislook, anjers, klokjes en schildzaad kunnen een muur opfleuren.

## Hoogteverschillen

- Maak een plan voor grote verbouwingen in de tuin. Muren en heuvels zijn niet eenvoudig te verplaatsen
- Maak een heuvel en/ of een kuil.
- Leg de heuvel vast met gestapelde stenen of dood hout.
- Kleine heuveltjes vlakken snel af door regen.

## Steen in de tuin

Als materiaal is van alles te gebruiken: bijvoorbeeld keien, bakstenen, kleine stukjes puin, dakpannen, gebroken stoeptegels en grinttegels.

## Hout in de tuin

Als materiaal is van alles te gebruiken:

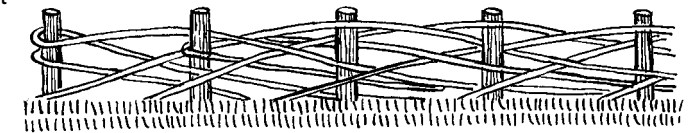
- Stronken, stammetjes en snoeihout
- Vers dood hout als voedsel voor kever- en insectenlarven.
- Vermolmd hout voor insecten, duizendpoten en pissebedden. Muurtjes van (vermolmd) hout gaan niet lang mee.



Stapelmuur

## Gestapelde muur

- Stapel niet hoger dan een meter.
- Begin met een fundering van de grootste stenen.
- Een lichte helling zorgt ervoor dat de muur steviger staat en voldoende vocht opvangt.
- Gebruik geen poreuze stenen. Bij vorst barsten ze kapot. U krijgt dan geen muur maar een puinhelling.
- Hout in een muur brengt meer variatie. Het hout zal wel vermolmen, dus geef het geen dragende functie.
- Boor wat gaten in het hout voor wilde bijtjes; ze gebruiken het als nest.



## Gemetselde muur

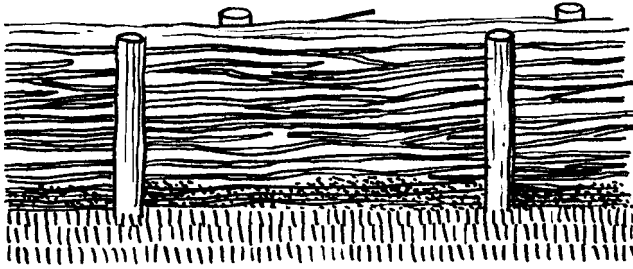
- Breng tijdens de bouw gaten voor rotsplanten aan, gevuld met klei of leem.
- Gebruik metselspecie met zand, kalk en eventueel wat gemalen mergel (tras) voor het beste resultaat. Gebruik geen portlandcement; dat is te hard en te zuur.

- Gaten, verweerde kieren en spleten vormen in een muur een geschikte vestigingsplaats voor muurplanten.

## Vlechten

Verse twee- of driejarige wilgentakken of andere takken zijn geschikt om scherpen of oeverbeschoeiingen van te vlechten. Een schutting is ideaal voor klimplanten.

- Plaats stevige standers. Hiervoor kunnen verse wilgentakken gebruikt worden die in voldoende vochtige grond wortel zullen schieten.
- De afstand tussen de standers wordt bepaald door de dikte van de takken die gebruikt worden.
- Druk alles stevig aan want door uitdroging kunnen fikse kieren ontstaan.



### Takkenrillen

Dit zijn lage, vrij brede muurtjes van snoeihout. Elk jaar kan er vers snoeiafval op gelegd worden als de onderste takken zijn vergaan. Deze takkenhoppen zijn schuilplaatsen voor spitsmuis, roodborst en winterkoning. Gestapelde boomstammetjes met gaten erin bieden nestgelegenheid aan tal van insecten, zoals de alleen levende bijen en wespen.

### Stobbentuintje

Door boomstronken ondersteboven of over elkaar heen te leggen, creëer je schuilplaatsen voor dieren.

- Plaats de boomstronken ondersteboven op een hoop en haal de kleine wortels weg.
- Maak enkele 10 cm diepe plantgaten.
- Vul de holttes en gaten met vezelige grond; vezels voorkomen wegspoelen. Allerhande rotsplanten en sedumsoorten vinden er een plekje.

---

**Natuurlijk Tuinieren** is een project van de regio Amstelland & Meerlanden in samenwerking met de werkgroep Natuurlijk Tuinieren Amstelveen. Financieel mogelijk gemaakt door een bijdrage van het programma Leren voor Duurzaamheid, provincie Noord-Holland.

N  
O  
F  
O  
C

*Lay-out* Ton Sio  
*Tekeningen* Ria Tensen  
*Druk* Gemeente Amstelveen  
*Informatie* [www.natuurmilieuweb.nl](http://www.natuurmilieuweb.nl)  
*Bron* Natuurlijk Tuinieren,  
uitgave gemeente Ede

---